

ESTONSKO PREDSEDAVANJE SAVETOM EVROPSKE UNIJE

Pišu: Tara TEPAVAC i Emilija MILENKOVIĆ

Estonija predsedava Savetom Evropske unije od 1. jula do 31. decembra 2017. godine. Ulogu predsedavajućeg Estonija je preuzela od Malte koja je u prvoj polovini 2017. godine koordinirala radom Saveta Evropske unije, definisala njegove tematske prioritete i posredovala u odnosima sa drugim institucijama Evropske unije (EU). Poput njenih prethodnica, Slovačke i Malte, i Estonija po prvi put preuzima ovu ulogu, i to upravo u vremenima izazova, strateških promišljanja i prekretnica za Evropsku uniju.

Etonskim predsedavanjem ujedno počinje i period nove „trojke“ na čelu Saveta EU: Estonije, Bugarske i Austrije. „Trojku“ čine države članice EU koje se tokom 18 meseci sukcesivno smenjuju u predsedavanju Savetom EU, zajedno definišu i usmeravaju agendu EU, i time joj obezbeđujući nesmetano funkcionisanje i kontinuitet u bavljenju određenim pitanjima. Predsedavanje Savetom EU ujedno je i prilika za države članice da istaknu teme od značaja za nacionalni ili regionalni interes.

Prioriteti estonskog predsedavanja Savetom EU

Estonija preuzima predsedavanje Savetom EU u periodu strateškog promišljanja EU, podstaknutog višestrukim krizama i izazovima sa kojim se ona suočava. Sveobuhvatan proces preispitivanja odrazio se na program nove trojke i estonskog predsedavanja, koji je za ključan cilj postavio održavanje snažne i jedinstvene

Evropske unije u kojoj se, prema rečima estonskog premijera Jirija Ratas (Jüri Ratas), „niko ne oseća odbačenim ili isključenim“. U skladu s tim, fokus estonskog predsedavanja usmeren je na očuvanje zajedničkih vrednosti: prosperiteta, bezbednosti, mira i stabilnosti u Evropi.

Program i prioriteti estonskog predsedavanja pripremljeni su u skladu sa politikom Estonije prema EU za period od 2015. do 2019. godine (*Estonia's EU Policy 2015-2019*), kao i dugoročnim prioritetima *Zajedničke deklaracije o zakonodavnim prioritetima EU za 2017. godinu* koju su u decembru prošle godine dogovorili i usvojili Evropski parlament, Savet EU i Evropska komisija. Pored toga, Estonija se u pripremi programa oslanja i na ključne dokumente o razvoju EU, usvojene u prethodnih godinu dana: Deklaraciju iz Bratislave iz 2016. godine, Rimsku deklaraciju usvojenu na proslavi 60. godišnjice od potpisivanja Rimskih ugovora, kao i Beli papir o budućnosti EU predstavljen u martu ove godine.

Prioriteti Estonije usmereni su na četiri ključne oblasti: bezbednost, ekonomiju, inkluziju i održivost, kao i digitalne tehnologije kojima ova država članica EU daje posebnu pažnju. Pod sloganom „Jedinstvo kroz balans“ (*„Unity through balance“*), Estonija novoj ulozi pristupa sa namerom da pomiri i objedini napore ka otvorenom društvu i ekonomiji, sa rastućom potrebom za bezbednošću i sigurnošću. Tendencije ka ravnoteži, konsenzusu, odnosno sinergiji između prirode i novih tehnologija, istovremeno su i „nacionalni“ brend koji Estonija nastoji da promoviše u periodu svog predsedavanja Savetom EU, u susret proslavi stogodišnjice postojanja ove republike.

1. BEZBEDNA I SIGURNA EVROPA

U svetlu serije terorističkih napada koji su pogodili evropske gradove, visoko na listi prioriteta estonskog predsedavanja nalazi se jačanje unutrašnje bezbednosti EU i zaštita njenih spoljnih granica. Fokus u ovoj oblasti usmeren je ka široj upotrebi najsavremenijih IT sistema, u skladu sa velikom pažnjom koju Estonija pridaje razvoju novih tehnologija i informacionih sistema. Na njenog agendi nalazi se uvođenje zajedničkih sveobuhvatnih baza podataka na teritoriji Šengena, koje će omogućiti veću interoperabilnost i razmenu podataka među državama članicama EU, poput revizije pravnog okvira u oblasti sprečavanja finansiranja terorizma. Estonija će nastaviti rad na uspostavljanju Evropskog sistema za registraciju građana trećih zemalja koji ulaze/izlaze iz EU (*European Entry/Exit system for registering border crossings*), kao i Evropskog putničkog sistema za informisanje i odobrenje (*European Travel Information and Authorisation System*), koji su pokrenuti tokom malteškog predsedavanja. Takođe, očekuje se da će Evropska komisija do početka predsedavanja podneti izmenjen predlog Evropskog informacionog sistema za krivične evidencije (*European Criminal Records Information System*).

Estonija usmerava posebnu pažnju na pitanja migracije i politike azila, u svetlu kontinuiranog priliva izbeglica u Evropu. Prioritet u ovoj oblasti biće nastavak napora u reformi Zajedničkog evropskog sistema za azil (*Common European Asylum System*) i primena preporuka iz obnovljenog akcionog plana o efektivnoj politici povratka (*Renewed Action Plan on Return*). Uz već pokrenuto pitanje efikasnih procedura za povratak ilegalnih migranata, u fokusu Estonije biće i uspostavljanje baze podataka o povratku tražilaca azila, kao i Novog okvira za relokaciju izbeglica (*New Resettlement Framework*).

U pogledu spoljne, bezbednosne i odbrambene politike, estonsko predsedavanje slediće smernice iznete u Globalnoj strategiji EU. Održavanje jedinstvene spoljne politike EU je visoko na listi prioriteta, posebno u pogledu odnosa EU i Rusije u okviru kojih će Estonija insistirati na punoj implementaciji dogovora iz Minska. Jačanje evropskih odbrambenih kapaciteta je, takođe, u fokusu, a među ciljevima je postizanje dogovora o nivou ulaganja u vojne kapacitete od 2% BDP-a. Međutim,

održavanje bliske saradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama neće biti zanemareno, kao ni strateško partnerstvo EU sa NATO-om, u skladu sa zajedničkom deklaracijom iz jula prošle godine. U pogledu evropskog susedstva, tokom estonskog predsedavanja posebna pažnja biće usmerena ka zemljama Istočnog partnerstva i osiguravanju vidljive i konkretne podrške od strane EU, uz visoka očekivanja od Samita Istočnog partnerstva, koji će se održati 24. novembra 2017. godine. Poseban fokus biće na sajber-bezbednosti, a na jesen se od EK očekuje i obnovljena strategija za sajber-bezbednost.

2. OTVORENA I INOVATIVNA EVROPSKA EKONOMIJA

Prilagođavanje novim okolnostima i otvorenost prema svetskim trendovima, jačanje preduzetništva i investicija, produblјivanje Ekonomske i monetarne unije (*Economic and Monetary Union*) i finalizovanje Jedinstvenog digitalnog tržišta (*Digital Single Market*) su u fokusu nove predsedavajuće „trojke“. Prioriteti Estonije u oblasti ekonomije usmereni su na razvoj poslovnog okruženja koje podržava konkurentnost i rast zasnovan na znanju, slobodno kretanje usluga i prekograničnu mobilnost kompanija. Tako će se na agendi naći reforma kompanijskog prava u EU, poboljšanje prekograničnog mehanizma PDV-a, kao i priprema e-kartice evropskih usluga (*European services e-card*).

Na agendi Estonije nalazi se i dovršavanje druge faze Evropske bankarske unije (*European Banking Union*), kao i upotreba Evropskog fonda za strateške investicije (*European Fund for Strategic Investment*). Estonija će pažnju usmeriti i na budućnost Zajedničke poljoprivredne politike (*Common Agricultural Policy*), uključujući poboljšanje pozicije poljoprivrednika u lancu snabdevanja, poljoprivredno zemljište i borbu protiv antimikrobne otpornosti. Na sastanku ministara poljoprivrede, koji će se održati u Talinu u septembru, posebna tema biće mere upravljanja rizikom u poljoprivrednom sektoru.

Važna tema tokom estonskog predsedavanja biće pregovori o budžetu Evropske unije za 2018. godinu, a među prioritetima ističu se i ugovori o slobodnoj trgovini sa Japanom, Singapurom, Australijom i Novim Zelandom. Koordinacija paketom predloga zakona i politika vezanih za Energetsku uniju (*Clean Energy Package*) će, takođe, biti među zadacima Estonije koja teži što većoj nezavisnosti od ruskog energetskog sistema.

3. EVROPA SOCIJALNE UKLJUČENOSTI I ODRŽIVOSTI

Estonija će doprineti razvijanju socijalne dimenzije EU, kroz iniciranje rasprava o predlozima Komisije u nedavno predstavljenom Evropskom stubu socijalnih prava. Među prvim inicijativama se nalazi Paket o ravnoteži poslovnog i privatnog života (*Work and Family Life Package*), koji će se razmatrati tokom predsedavanja. U okviru paketa o mobilnosti radne snage, Estonija će, kao i Malta uložiti velike napore za usvajanje Direktive o upućivanju radnika na rad u inostranstvo (*Posting of Workers Directive*) i unaređenje sistema koordinacije socijalne sigurnosti EU, koje imaju za cilj smanjivanje mogućnosti za *socijalni damping* radnika u EU.

U pogledu unapređenja znanja i veština na tržištu rada (*New Skills Agenda for Europe*), Estonija će se zalagati za veće uključivanje mladih u tržište rada kroz obrazovanje, prakse, volontiranje i omladinski rad. Ona očekuje da će imati priliku da pokrene razgovore o stvaranju evropskog okvira kvalifikacija za pripravnički staž (*Quality Framework at European Level on Apprenticeships*). Od postojećih inicijativa, Estonija će se zalagati za reformu evropskog formata CV-ja (*Revision of the Europass framework*) i dalji razvoj nedavno uspostavljenih Evropskih snaga solidarnosti (*European Solidarity Corps*).

Estonija će ostati privržena sprovođenju planova iz Okvira klimatske i energetske politike EU do 2030. godine, kao zahtevnijeg nastavka Paketa 2020 (*Energy and Climate Package 2020*). Stoga se na njenoj agendi nalazi reforma Sistema trgovine emisijama EU (*Emission Trading System*), koja ima za cilj dalje smanjenje nivoa emisije gasova sa efektom staklene bašte iz industrijskog sektora, u novom, četvrtom periodu (2021-2030), a čije se usvajanje očekuje do kraja godine. U pogledu politike prelaska na čistije izvore energije (*Clean Energy for all Europeans*), Estonija planira da pruži podršku razvoju i većoj primeni eko-inovacija u svakodnevnom životu, kao što je Direktiva o energetskim performansama zgrada koju je i Malta postavila kao prioritet.

4. DIGITALNA EVROPA U FOKUSU

Prateći svoje prethodnice Slovačku i Maltu, Estonija je na svojoj agendi visoko kotirala stvaranje Gigabitnog društva, kroz sprovođenje Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta. Među ključnim inicijativama, nalaze se one koje će omogućiti bolji i kvalitetniji pristup uslugama na nivou cele EU, kao što je reforma pravila o autorskim pravima, Direktiva o audiovizuelnim medijskim uslugama i olakšavanje dostave pošiljki naručenih preko interneta (*Regulation on Cross-border Parcel Delivery Services*). Estonija će nastojati da prenese veliko znanje i iskustvo o upotrebi inovativnih e-rešenja za građane EU, kao što je Program e-boravišta (*e-Residency*), koji je jedinstven po tome što omogućava stranim državljanima da putem kartice osnuju kompaniju i obavljaju poslovanje. Sledstveno tome, tokom predsedavanja planirana je serija događaja za promociju usluga e-zdravlje (*eHealth*) i portala e-pravda (*eJustice*), kao deo šire diskusije o elektronskim javnim uslugama, koje bi smanjile birokratiju i znatno olakšale živote građana EU, bez obzira gde žive, borave ili rade.

U sklopu predloga za upotrebu digitalnih tehnologija, nalazi se i pružanje podrške najvećem svemirskom programu za civilne potrebe – Kopernik (*Copernicus*), kroz puštanje u rad novih satelita i bolje korišćenje informacija za javne i komercijalne svrhe, kao što je predviđanje i delovanje u slučaju vremenskih nepogoda.

BREGZIT

Estonsko predsedavanje počinje 6 meseci ranije nego što je planirano zbog pokretanja člana 50. Ugovora o Evropskoj uniji, i početka pregovora o istupanju Ujedinjenog Kraljevstva iz članstva u EU, popularno nazvanog „Bregzit“. Prvobitnim planom, Ujedinjeno Kraljevstvo je trebalo da predsedava Evropskom unijom u drugoj polovini 2017. godine. Zbog izlaska iz EU, UK se odreklo svog predsedavanja, pa je predsedavanje preuzela sledeća država na listi, Estonija.

Iako pregovori o Bregzitu nisu eksplicitno navedeni u prioritetima estonskog predsedavanja, neminovno je da će imati uticaj na rad i funkcionisanje institucija EU, kao i na agendu koju je Estonija pripremila za period predsedavanja Savetom EU. Pregovori o izlasku države članice iz EU podrazumevaju zahtevan proces koji će uključiti predstavnike vodećih institucija EU, uključujući predstavnike rotirajućeg predsedavanja Savetom EU u pregovaračke strukture. Sa druge strane, Bregzit je uticao i na prioritete predsedavanja Savetom EU skretanjem pažnje na potrebu za obnavljanjem poverenja građana u EU, ali i pokretanjem teme budućeg odnosa EU i Ujedinjenog Kraljevstva koje predstavlja jedan od ključnih stubova trans-atlantskih odnosa koji su Estoniji veoma važni.

Značaj estonskog predsedavanja za pregovore o pristupanju Srbije EU

Iako politika proširenja nije među prioritetima estonskog predsedavanja, Estonija u okviru svoje politike prema EU za period od 2015. do 2019. godine (*Estonia's EU Policy 2015-2019*) navodi podršku evropskim državama koje učestvuju u procesu pristupanja EU, kao i „spremnost da svoje iskustvo reformi podeli sa svim zainteresovanim stranama kako bi olakšala njihov pristup“. Srbiji posebno može značiti iskustvo Estonije u oblasti digitalnih tehnologija i digitalnog društva, e-usluga i e-uprave, dok pitanje usaglašavanja Zajedničke spoljne i bezbednosne politike može biti izazovno usled njenog kategoričnog stava o neophodnosti uvođenja sankcija prema Rusiji.

Sa druge strane, program nove „trojke“ na čelu Saveta EU uključuje i kredibilnu politiku proširenja koju shvata kao „investiciju u mir, demokratiju, prosperitet, bezbednost i stabilnost našeg kontinenta“. U ovom programu budućnost Zapadnog Balkana u EU navodi se među prioritetima, kao i kontinuiran fokus na podršci i saradnji sa zemljama „Zapadno-balkanske migrantske rute“. Može se očekivati da će veća pažnja Zapadnom Balkanu i procesu pristupanja Srbije EU biti posvećena tokom bugarskog i austrijskog predsedavanja Svetom EU.

Srbija je, do kraja malteškog predsedavanja Svetom EU, otvorila ukupno deset poglavlja i privremeno zatvorila dva (detaljnije: *Tabela 1. Pregled otvorenih i privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja u pregovorima o pristupanju Srbije EU*). Tokom estonskog predsedavanja Svetom EU očekuje se otvaranje najmanje tri nova pregovaračka poglavlja, uključujući poglavlje 6 – Pravo privrednih društava; poglavlje 30 – Ekonomski odnosi sa inostranstvom i poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Tabela 1. Pregled otvorenih i privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja u pregovorima o pristupanju Srbije EU

	Otvorena pregovaračka poglavlja	Privremeno zatvorena pregovaračka poglavlja
Tokom luksemburškog predsedavanja Svetom EU (jul - decembar 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Poglavlje 32 - Finansijski nadzor (14.12.2015) • Poglavlje 35 - Ostala pitanja (14.12.2015) 	/
Tokom holandskog predsedavanja Svetom EU (januar - jun 2016)	/	/
Tokom slovačkog predsedavanja Svetom EU (jul - decembar 2016)	<ul style="list-style-type: none"> • Poglavlje 23 - Pravosuđe i osnovna prava (18.7.2016) • Poglavlje 24 - Sloboda, pravda i bezbednost (18.7.2016) • Poglavlje 5 - Javne nabavke (13.12.2016) • Poglavlje 25 - Nauka i istraživanje (13.12.2016) 	Poglavlje 25 - Nauka i istraživanje (13.12.2016)
Tokom malteškog predsedavanja Svetom EU (januar - jun 2017)	<ul style="list-style-type: none"> • Poglavlje 20 - Preduzetništvo i industrijska politika (27.2.2017) • Poglavlje 26 - Obrazovanje i kultura (27.2.2017) • Poglavlje 7 - Intelektualna svojina (20.6.2017) • Poglavlje 29 - Carinska unija (20.6.2017) 	Poglavlje 26 - Obrazovanje i kultura (27.2.2017)

Više detalja dostupno na zvaničnom sajtu estonskog predsedavanja Savetom EU:
<https://www.eu2017.ee/>.

KALENDAR ODABRANIH DOGAĐAJA

*Tabela 2. Odabrani događaji za vreme estonskog predsedavanja Savetom EU 1. jul–31. decembar 2017. godine**

Mesec	Datum	Odabrani događaji iz kalendara predsedavanja	Ostali događaji
Jul	3–6.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
	7.	Neformalan sastanak ministara pravde i unutrašnjih poslova EU i zemalja Istočnog partnerstva	Samit G20 (Hamburg)
	10.	Sastanak Evrogrupe	
	11.	Sastanak Saveta za ekonomske i finansijske poslove	
	12.		Konferencija „Evropska politika susedstva (Istok i jug): Težnja ka otpornosti i reformama“ (Berlin)
	17.	Sastanak Saveta za spoljne poslove	Konferencija Jedininstvenog digitalnog tržišta o slobodnom protoku podataka (Talin)
	18.	Sastanak Saveta za opšte poslove	
	24–25.	Sastanak Saveta za ekonomske i finansijske poslove	
Avgust			
Septembar	1–2.		Konferencija: „CAP 2020: prema održivoj poljoprivredi“ (Talin)
	6–8.	Neformalan sastanak ministara odbrane i neformalan “Gimnih” sastanak ministara spoljnih poslova	
	11–14.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
	14.	Sastanak Saveta za pravdu i unutrašnje poslove	Konferencija „Istok i zapad: civilna društva u saradnji“ (Tartu)
	15.	Sastanak Evrogrupe	
	19.	Sastanak Saveta za opšte poslove	Konferencija na visokom nivou „Budućnost evropskog tržišta električne energije“ (Rakvere)

* Verzija od 27. juna 2017. godine

Mesec	Datum	Odabrani događaji iz kalendara predsedavanja	Ostali događaji
Septembar	21–22.		Konferencija „Povezivanje Evrope“ (Talin)
	24.		Savezni izbori u Nemačkoj
	29.	Digitalni samit EU (Talin)	
Oktobar	2–5.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
	5.		Ministarski sastanak Istočnog partnerstva o digitalnoj ekonomiji
	6.		Ministarska e-Government konferencija (Talin)
	9.	Sastanak Evrogrupe	Konferencija „Nacije ili države članice? Ponovno osmišljavanje EU“ (Talin)
	9–13.		Parlamentarna skupština Saveta Evrope (Strazbur)
	12–13.	Sastanak Saveta za pravdu i unutrašnje poslove	
	15.		Parlamentarni izbori u Austriji
	16.	Sastanak Saveta za spoljne poslove	Konferencija na visokom nivou o e-zdravlju (Talin)
	17.	Sastanak Saveta za opšte poslove	eu-LISA Konferencija na visokom nivou „Digitalno za bezbednu i sigurnu Evropu“
	18.	„Tripartitni samit“ (sastanak između EU i relevantnih socijalnih partnera)	
	19–20.	Evropski savet	
	20–21.		Parlamentarni izbori u Češkoj
	23–26.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
26–28.		Biznis forum Istočnog partnerstva (Talin)	
Novembar	3–9.		Estonska nedelja svemira 2017
	6.	Sastanak Evrogrupe	
	7.	Sastanak Saveta za ekonomske i finansijske poslove	
	9.	Sastanak Saveta za pravdu i unutrašnje poslove	
	13–16.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	

ISTRAŽIVAČKI FORUM

predstavlja programsko telo Evropskog pokreta u Srbiji i funkcionalni mehanizam za uključivanje relevantnih nezavisnih stručnjaka, članova i bliskih saradnika EPuS-a u istraživačkoanalitički rad, odnosno proces zagovaranja alternativnih predloga javne politike u svim oblastima relevantnim za proces evropske integracije Srbije.

Cilj IF-a jeste da sveobuhvatnim, multidisciplinarnim i pravovremenim praktično-politički usmerenim istraživanjima, podrži zagovaračke napore EPuSa i doprinose poboljšanju kvaliteta javnih politika.

Kralja Milana 31/II
11000 Beograd
Republika Srbija
tel: + 381 11 3640 174
fax: + 381 11 3640 202

www.emins.org

Mesec	Datum	Odabrani događaji iz kalendara predsedavanja	Ostali događaji
Novembar	10, 13. i 16.	Sastanak Saveta za spoljne poslove	
	14–15. i 17.	Sastanak Saveta za opšte poslove	
	17.	Sastanak Saveta za ekonomske i finansijske poslove	Socijalni samit za pravične poslove i rast
	22–23.	Pametna mobilnost 2020: Inovativni i održivi transport u Evropi	Samit Start-up nacija
	24.	Samit Istočnog partnerstva	
	27.	Sastanak Saveta za spoljne poslove	
Decembar	29–30.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
	4.	Sastanak Evrogrupe	
	5.	Sastanak Saveta za ekonomske i finansijske poslove	
	7–8.	Sastanak Saveta za pravdu i unutrašnje poslove Sastanak Saveta za zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravlje i pitanja potrošača	
	11–14.	Plenarna sesija Evropskog parlamenta	
	11.	Sastanak Saveta za spoljne poslove	
	12.	Sastanak Saveta za opšte poslove	
	14–15.	Evropski savet	
18.	Sastanak Saveta za transport, telekomunikacije i energetiku		

Rad Istraživačkog foruma Evropskog pokreta u Srbiji delom je finansijski podržan od strane Fondacije Institut za otvoreno društvo u saradnji sa programom „Think Tank“ Fondacije za otvoreno društvo. Mišljenja i stavovi izneti u ovom radu predstavljaju stavove autora i ne predstavljaju nužno zvanične stavove Evropskog pokreta u Srbiji, Fondacije Institut za otvoreno društvo ili Fondacije za otvoreno društvo.